

Les 116 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord (Ver)tonen (*to show*), הָרָאָה {hèráh} [hif'il].

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	מֵרָאָה marèh	הִרְאִיתִי hèretie	אֲרָאֶה arèh	אֲנִי
Ik (v)	מֵרָאָה maráh	הִרְאִיתִי hèretie	אֲרָאֶה arèh	אֲנִי
Jij (m)	מֵרָאָה marèh	הִרְאִיתָ hèretá	תֵּרָאֶה tarèh	אַתָּה
Jij (v)	מֵרָאָה maráh	הִרְאִיתְּ hèret	תֵּרָאִי tarie	אַתְּ
Hij	מֵרָאָה marèh	הִרְאָה hèráh	יֵרָאֶה yarèh	הוּא
Zij	מֵרָאָה maráh	הִרְאָתָה hèr ^a táh	תֵּרָאֶה tarèh	הִיא
Wij (m)	מֵרָאִים mariem	הִרְאָנוּ hèrenoe	נֵרָאֶה narèh	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מֵרָאוֹת marot	הִרְאָנוּ hèrenoe	נֵרָאֶה narèh	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מֵרָאִים mariem	הִרְאָתֶם hèretèm	תֵּרָאוּ taroe	אַתֶּם
Jullie (v)	מֵרָאוֹת marot	הִרְאָתֶן hèretèn	תֵּרָאוּ taroe	אַתֶּן
Zij (m)	מֵרָאִים mariem	הִרְאוּ hèroe	יֵרָאוּ yaroe	הֵם
Zij (v)	מֵרָאוֹת marot	הִרְאוּ hèroe	יֵרָאוּ yaroe	הֵן

Gebiedende wijs: m: מֵרָאָה hareh ,v: הִרְאִי harie, meervoud: הִרְאוּ haroe, infinitief: לְהִרְאוֹת l^eharot

Opdracht 2: Plaats uitspraaktekens (puntjes), vertaal de conversatie en geef de uitspraak:

- הַצֵּלְמָנוֹעַ שֶׁל הַחֵבֵר שְׁלִי zèh hatzalmáno'a shèl hacháver shèlie
'Dit is de-filmcamera van de-vriend van-mij', dit is de filmcamera van mijn vriend
- ◆ אֲנִי רוֹצֵה לֵלְכֵת לְקוֹלוֹנוֹעַ ^anie rotzèh lálèchèt laqolnoa Ik (m) wil naar de bioscoop [gaan]
- אֲנִי רוֹצֵה לְתֵאָטְרוֹן בְּקֶרֶב ^anie rotsáh latteatron b^eqárov Ik (v) wil binnenkort naar het theater
- ◆ הַתֵּאָטְרוֹן יָקָר מְדִי בְּשִׁבְלִי hatteatron yáqár midday bishvilie Het theater is te duur voor mij
- אֲנִי אֶף פֶּעַם לֹא הוֹלְכֵת לְקוֹלוֹנוֹעַ ^anie af pa'am lo holèchèt laqolno'a Ik ga nooit naar de bioscoop
- ◆ אֲנִי הוֹלֵךְ לְקוֹלוֹנוֹעַ מְדִי פֶּעַם ^anie holech laqolnoa midday pa'am Ik ga naar de bioscoop af en toe
- הַקוֹלוֹנוֹעַ הוּא קְרֹב haqqolno'a hoe qárov De bioscoop is dichtbij
- ◆ הַקוֹלוֹנוֹעַ מֵרָאֶה סֵרֵט יָפֵה haqqolnoa marèh sèrèt yafèh De bioscoop vertoont een mooie film
- סֵפֵר לִי אֵת שֵׁם הַסֵּרֵט saper li èt shem hassèrèt Vertel mij de naam [van de] film
- ◆ שִׁכַּחְתִּי אֵת הַשֵּׁם sháchachtie èt hashem Ik ben de naam vergeten/Ik vergat de naam
- מִיֵּהי הַכּוֹכֶבֶת הַזֹּאת mihie hakochèvèt hazot? Wie is die filmster?
- ◆ אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ אֵת הַשֵּׁם שֶׁל הַשַּׁחֲקִינִית הַזֹּאת ^anie lo yode'a èt hashem shèl hashachqániet hazot
Ik weet de naam van die actrice niet
- קָבַר רְאִיתִי אֵת הַסֵּרֵט kvar rá'itie èt hassèrèt Ik heb de film al gezien

Les 117 – Judaïca 28 – Holocaust Gedenkdag

De datum 27 januari is in november 2005 door de Verenigde Naties aangewezen als *International Holocaust Remembrance Day*, internationale gedenkdag van de Holocaust, waarin 6 miljoen Joden, 1 miljoen Roma, 250.000 geestelijk of lichamelijk zieken en 9000 homoseksuele mannen werden omgebracht. Het is de datum, waarop in 1945 het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau in Polen, het grootste werk- en vernietigingskamp, werd bevrijd door het Russische leger. Een groot aantal landen heeft deze datum overgenomen als gedenkdag van de Holocaust; Israël heeft gekozen voor Yom HaShoa op een andere datum, 27 Nissan, in april/mei, en gedenkt op 27 januari de strijd tegen het antisemitisme

Hét lied, dat verbonden is met de reis naar de concentratiekampen, is *Ani ma'amin*, Ik Geloof. Veel Joodse groepen, die een bezoek brengen aan het voormalige vernietigingskamp Auschwitz, zingen dit lied (tot ergernis van de Poolse gidsen en bewakers).

Het lied is gebaseerd op een samenvatting van de twaalfde van de dertien Grondbeginselen van het Geloof, geformuleerd door de Rambam in zijn Commentaar op de Mishna (tractaat Sanhedrin 10:1).
Rambam is de gebruikelijke afkorting van de naam

van de grote Joodse filosoof Rabbi Moshe ben Maimon, oftewel Maimonides, die de wetten van de Torah heeft gecodificeerd en uit de Torah de Dertien Fundamentele Principes van het Jodendom heeft geformuleerd, de fundamentele waarheden en grondslagen van de Joodse religie. Hij leefde van 1138 tot 1204.

Het lied wordt gezongen op diverse melodieën, afhankelijk van de context en situatie. De door de Holocaust bekend geworden melodie zou afkomstig zijn van Reb Azriel David Fastag uit Warschau of omgeving, die gezegend was met een prachtige stem en welluidende melodieën maakte voor de Joodse gebeden voor de hoge feestdagen in de synagoge van Modzitz. Hij was een eenvoudige man, die zijn brood verdiende met een kleine kledingwinkel, maar zijn geluk en vervulling kwam uit een andere bron, de wereld van de Chassidische muziek.

Donkere wolken begon de hemel van Europa te bedekken - de wolken van het nazisme. Ondanks de verschrikkelijke decreten, de gele ster op hun jas en de getto's konden de meeste Joden niet doorgronden wat hen zou overkomen. Slechts enkelen slaagden erin om te ontsnappen aan de klauwen van de nazi-bezetting. Ondertussen werden in Polen dagelijks tienduizenden Joden in veewagens afgevoerd naar hun dood. Midden in de nacht werden ze in Warschau opgeschrikt uit hun warme bedden, de mannen werden gescheiden van hun vrouwen, kinderen losgerukt uit de armen van hun ouders. De ouderen werden vaak ter plaatse doodgeschoten. De Joden werden verzameld en in die treinen afgevoerd naar een plek waar hun bestaan geen probleem meer zou vormen voor de nazi's - naar Auschwitz, Treblinka, Majdanek.

In de overvolle wagons, boven het gekletter van de wielen, klonken de geluiden van de hijgende, zuchtende, huilende en stervende mensen. Maar in een van die wagons, op weg naar het beruchte vernietigingskamp Treblinka, was het geluid van zingen te horen.

Temidden van al dit lijden besteedde de Modzitzer Chassid, Reb Azriel David Fastag, geen aandacht aan iemand anders in de trein. In zijn geest stond hij bij de gebedslessenaar naast zijn Rebbe op Jom Kippoer, en hij leidde het gebed voor de Rebbe en alle chassidiem. Plotseling kwamen hem de woorden voor ogen van de twaalfde van de Dertien Principes van Joodse geloof: Hij sloot zijn ogen, mediteerde over deze woorden en dacht: 'Juist nu, als alles verloren lijkt, wordt het geloof van een Jood op de proef gesteld.'

Het duurde niet lang voordat hij een rustige melodie op deze woorden ging neuriën. Daar, te midden van de dood en wanhoop in de trein naar Treblinka veranderde de Chassid in een krachtig lied, uit zijn bebloede longen klonk het lied van de eeuwigheid van het Joodse volk. Hij was zich niet bewust van de stilte in de veewagen, en van de honderden oren die aandachtig in verbazing luisterden. Hij hoorde ook de stemmen niet toen die geleidelijk instemden met zijn lied, eerst rustig, maar al snel luider en luider. Het lied verspreide zich van wagon naar wagon. Elke mond die nog kon ademen zong mee met Reb Azriel David's *Ani Ma'amin*.

Toen Reb Azriel David zijn ogen opende en de zingende trein zag, was het alsof hij uit een droom ontwaakte. Zijn ogen waren rood van het huilen, zijn wangen nat van tranen. Met een verstikte stem riep hij uit: 'Ik zal de helft van mijn deel in Olam Habbah (de Komende Wereld) geven aan wie mijn lied naar de Modzitzer Rebbe kan overbrengen!'

Een gedempte stilte daalde neer in de trein. Twee jonge mannen beloofden het lied tegen elke prijs naar de Rebbe te brengen. De een klom op de ander, en vond een scheur in het dak van de trein, brak die open tot een gat waardoor hij kon ontsnappen. Met zijn hoofd onder de blote hemel, zei hij: 'Ik zie de blauwe hemel boven ons, de sterren fonkelen en de maan kijkt naar mij.' 'En wat hoor je?' vroeg zijn metgezel. 'Ik hoor de engelen daarboven *Ani Ma'amin* zingen, en het stijgt op naar de zeven hemelen! antwoordde de jongeman.'

Ze namen afscheid van hun broeders en zusters in de trein, en sprongen na elkaar van de trein. Eén

was op slag dood na de val, de andere overleefde het, en droeg de melodie mee in zijn geheugen. Hij vond uiteindelijk zijn weg naar het land Israël, en de muziek werd per post gezonden naar de Modzitzer, Rebbe Shaul Yedidya Elazar, in New York.

Nadat de Modzitzer Rebbe, die bij het uitbreken van de oorlog uit Polen was ontkomen, de muziek had ontvangen en Reb Azriel Dovid's *Ani Ma'amin* voor hem was gezongen, zei hij: 'Toen zij *Ani Ma'amin* zongen in de dodentrein, schudden de pijlers van de wereld. De Almachtige zei: 'Steeds wanneer de Joden *Ani Ma'amin* zullen zingen, zal

Ik de zes miljoen slachtoffers gedenken en medelijden hebben met de rest van mijn volk.' Er wordt gezegd, dat op de eerste Jom Kippoer dat de Modzitzer Rebbe het *Ani Ma'amin* zong, er duizenden Joden in de sjoel waren. De hele gemeente barstte in tranen uit, dat als het water in de poel van tranen en bloed van het Joodse volk viel. De melodie verspreidde zich al snel over de hele Joodse wereld.

'Met deze niggoen,' zei Rebbe Shaul Yedidya Elazar, 'ging het Joodse volk naar de gaskamers. En met deze niggoen, zullen de Joden de Messias begroeten.'

Woordenschat

אָמַן	imen [pi'el]	Trainen, oefenen; voeden
אָמַן, אָמַן	oemman [poe'al]	Getraind worden; gevoed worden
אָמְנָה, אָמְנָה	omnáh (v)	Opvoeding
אָמַן	oemán (m)	Handwerksman, ambachtsman
אָמְנוּת, אָמְנוּת	oemánoet (v)	Handwerk
אָמַן	omán (m)	Artiest, kunstenaar
אָמְנוּת, אָמְנוּת	ománoet (v)	Kunst
אָמְנוּתִי	ománoetie (bn)	Artistiek
אָמֵן	ámen (bw)	Amen! Zo zij het!
אָמוּן	emoen (m)	Geloof, vertrouwen
אָמוּנָה	èmoenáh (v)	Geloof, vertrouwen
אָמִין	ámien (bn)	Betrouwbaar, loyaal, geloofwaardig
אָמִינּוּת	aminoet (v)	Betrouwbaarheid, loyaliteit, geloofwaardigheid
אָמְנָה	amánáh (v)	Overeenkomst, verdrag, conventie
הָאָמִין	hè'èmien [hif'il]	Geloven, vertrouwen
הָאָמְנָה	ha'amánáh (v)	Accreditering (van een gezant)
כְּתַב הָאָמְנָה	k'etáv ha'amánáh	Geloofsbrief (van een gezant)
אָף	af (vw)	Ook
אָף־עַל־פִּי [שׁ...]	af al pi [shè...]	Ofschoon, hoewel, ook indien
בִּיאָה	biyáh (v)	Komst, ingaan, het komen. (Zie les 115)
הִתְמַמְהָה	hitmáme'ah [hit'pael]	Dralen, talmen. <i>Een lastig werkwoord, waarvan we voor opdracht 3 de toekomstige tijd nodig hebben. Daarna weer snel vergeten.</i>
מָשִׁיחַ	máshi'ach (m)	Messias, gezalfde
עִם זֶה, עִם זֶה	im zèh, im zot (m, v)	Ondanks dit, indien dit
שָׁלֵם	shálem (bn)	Volledig, geheel. Van שָׁלָם {shálam}, volledig zijn; les 106.

Opdracht 0: Beluister het lied Ani Ma'amin:

www.youtube.com/watch?v=I5x9T0pGvyg sterke melodie, met uitspraak, aanbevolen.

www.youtube.com/watch?v=I0PBoDH4ZTI, met Hebreeuwse tekst en uitspraak.

www.youtube.com/watch?v=dr9e639d1Js

Met beelden en teksten van de holocaust, o.a. Auschwitz, Anne Frank. (hoe oud bent u?)

www.youtube.com/watch?v=9GU0HYvVI3s

Met een andere melodie en beelden van alle ballingschappen van het Joodse volk.

www.youtube.com/watch?v=giQxG9nhANY,

Met een relaas over het ghetto van Warschau en het ontstaan van de melodie.

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord, האָמין *hè'èmien* [hif'il] Geloven. Kijk bij [les 43](#) en controleer jezelf op de website conjugator.reverso.net/conjugation-hebrew.html

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	אָני
Ik (v)	מאַמִּינָה <i>ma'amináh</i>	הָאָמַנְתִּי <i>hè'emantie</i>	אָאָמִין <i>a'amien</i>	אָני
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אַנְחֵנוּ
Wij (v)	אַנְחֵנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן
Gebiedende wijs: m:		, v:	, mv:	Infinitief: לְהֵאָמִין <i>leha'amien</i>

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling van de tekst van het twaalfde van de dertien Grondbeginselen van het Geloof, waarop dit lied is gebaseerd.

- אָני מאַמין באַמוּנָה שְׁלֵמָה
-
- בְּבֵיאת הַמְּשִׁיחַ
-
- וְאֵף עַל פִּי שְׂיִתְמָהּ
-
- עַם כָּל זֶה אָני מאַמין
-
- עַם כָּל זֶה אַחֲכָה לוֹ
-
- בְּכָל יוֹם שְׂבִיבֹא
-

Bronnen: http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/107781/jewish/Ani-Maamin-I-Believe.htm (tekst); http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/107189/jewish/Ani-Maamin.htm (ontstaan van de melodie); http://en.wikipedia.org/wiki/Ani_Ma%27amin, <http://hebrewsongs.com/?song=animaamin> (Engelse tekst)
Zie ook: www.yadvashem.org.